

مروری بر خصوصیات علامه طباطبائی براساس بیانات رهبرانقلاب

علامه زمان

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در دیدار اعضای ستاد برگزاری کنگره بین‌المللی علامه سیدمحمدحسین طباطبائی (۱۴۰۲/۸/۱۷) به برخی از ابعاد شخصیت علمی و اخلاقی و معنوی علامه طباطبائی اشاره کردند که در این اطلاع‌نگاشت مرور میشود.

خصوصیات علمی

عالم به هیئت ریاضیات	عالم برجسته تفسیر و علوم قرآنی	غور شدید در عرفان نظری	فیلسوفی نوآور
اهل ذوق، شاعر و ادیب	شاگردپروری بی نظیر در فلسفه	دارای عمق فکری و علمی	مهارت در علم انساب
برکات فراوان آثار علمی	صاحب مبنا در اصول فقیه اصولی و صاحب مبنا در اصول		

دو ویژگی جذاب علامه

۱ بسنده نکردن به زایش فکری و عمل به حقایق و معارف

۲ جهاد فکری و موضع تهاجمی در مقابل اندیشه‌های وارداتی و بیگانه

جهاد فکری علامه طباطبائی (ره)

دو خصوصیت از برجستگی‌های مرحوم آقای طباطبائی بنده را خیلی متوجه خودش می‌کند و جذب می‌کند؛ یک خصوصیت، جهاد فکری کم‌نظیر آقای طباطبائی در بحبوحه تهاجم اندیشه‌های وارداتی و بیگانه است. در بحبوحه تهاجم به معنای واقعی کلمه. شاید آن کسانی که آن زمان‌ها را درک نکرده‌اند، توجه نداشته باشند که آن روز در محیط جوان کشور و محیط فکری کشور چه وضعیتی وجود داشت؛ یک تهاجم به معنای واقعی کلمه وجود داشت؛ چه افکار وارداتی مکتبی و مسلکی مثل مارکسیسم، چه شبهه‌آفرینی‌ها؛ شبهه‌آفرینی‌هایی که این‌ها را نبود که یک مکتب را بخواهند ارائه بکنند، بلکه شبهه در دست می‌کردند؛ همین کاری که مرحوم آقای مطهری (رضوان الله علیه) کمر به مقابله با آن بسته بود که کتاب‌های ایشان غالباً مواجهه با شبهات مطرح آن روزگار است. در بحبوحه این حوادث، مرحوم آقای طباطبائی (رضوان الله تعالی علیه) توانست یک پایگاه فکری مستحکم با آرایش تهاجمی به وجود بیاورد؛ یعنی آن کسانی که با افکار ایشان آشنا می‌شدند، موضع‌شان در مقابل مارکسیسم و در مقابل افکار گوناگون موضع تدافعی نبود، موضع تهاجمی بود که یک نمونه‌اش همین کتاب‌های آقای مطهری (رضوان الله علیه) است که مشاهده می‌کنید. این پایگاه فکری را آقای طباطبائی به وجود آورد؛ هم با اصول فلسفه و هم با بیانات تفسیری که این تفسیر، دریایی از معارف سیاسی و اجتماعی است؛ غیر از مسائل معرفتی و مبانی فکری و حکمی و امثال اینها و آن جنبه‌های خاص تفسیری که تبیین آیات است که خب این کتاب در این زمینه‌ها کم‌نظیر است. این کتاب المیزان سرشار است از مسائل سیاسی و اجتماعی که آن زمان اصلاً این مسائل مطرح نبود، اما امروز که انسان به این مسائل نگاه می‌کند، می‌بیند اینها امروز هم مسائل روز ماست؛ اینها در اختیار افراد قرار می‌گرفت. این پایگاه فکری تهاجمی را مرحوم آقای طباطبائی به وجود آورد؛ این، آن کاری است که به نظر من ما باید این کار را از آقای طباطبائی یاد بگیریم: تشکیل پایگاه‌های فکری پرکننده خلأها و دارای جنبه تهاجم، نه موضع انفعالی و تدافعی. این یک خصوصیت که برای من خیلی جذاب است.

تحقق عملی معارف الهی

ایشان در عرصه معارف توحیدی و مفاهیم عرشیه به آنها در فکر رسیده بود، صرفاً به زایش فکری بسنده نکرد؛ در نفس شریف خودش و قلب شریف خودش به آن حقایق و معارف متحقق شد، عمل کرد به آنچه می‌دانست. به معنای واقعی کلمه مرحوم آقای طباطبائی مصداق این آیه شریفه است: *إِيَّاهُ يَتَّعَدُّ الْكَلِمَ الطَّيِّبَةَ وَالْعَمَلَ السَّالِحَ يَرْفَعُهُ*. آن «کلم طیب» در وجود ایشان به معنای واقعی کلمه متحقق شد. این خصوصیات اخلاقی که از ایشان معروف است، تواضع فوق‌العاده، بی‌هواایی، اینها همه ناشی از آن معناست. این حلم ایشان، این تواضع ایشان ناشی از تحقق همان معانی و معارف عالیله در نفس خود ایشان است. خودش را تربیت کرد، خودش را از این مدارج عالی انسانی و معرفتی توانست بالا بکشد و بالا ببرد؛ لذا این بود که در بین مردم بود، ولیکن با خدا بود. واقعا انسان در برخورد با ایشان احساس می‌کرد هیچ شخصیتی برای خودش کانه قائل نبود. حلیم بود، پر خورش پر خورد نرم بود. حتی با کسانی که با ایشان مواجه می‌کردند و مخاصمه می‌کردند، با حلم و بردباری برخورد و از آنها گذشت می‌کرد. ایشان به‌شدت متواضع بود که گاهی اوقات تواضع ایشان مایه تعجب بود... مرحوم آقای طباطبائی با همه این خصوصیات معنوی و علمی و سلوکی و این چیزهایی که خب دیگر حالا تقریباً همه در مورد ایشان می‌دانند، از لحاظ برخورد شخصیتی و رفتاری یک انسان دلنشین و دلچسب بود؛ جلسه شیرینی داشت، زبان شیرینی داشت، خوش صحبت بود، خوش تعریف بود. در جلسات انسی یک آدمی بود که آن حالت سکوتی که انسان در جلسات عمومی، بحثی، درسی و مانند اینها از ایشان می‌دید، آن خصوصیات در ایشان نبود؛ گرم، گبیرا، شیرین و خوش صحبت بود؛ یک قضیه‌ای را که ایشان نقل می‌کرد با رنگ و لعاب و تفصیلات همراه بود. یک شخصیت این‌جوری بود؛ یک شخصیت جامع، باذوق، اهل شعر، اهل ادبیات و جامع خصوصیتی که یک انسان برجسته و والا می‌تواند داشته باشد.

خصوصیات اخلاقی

تواضع فوق‌العاده و بی‌هوا بودن	صفا و رفاقت و خوش صحبت بودن	گذشت، حلم و بردباری	پارسایی، پرهیزگاری و تعبد
تربیت خود در مدارج عالی انسانی و معرفتی	ارادت به اهل بیت		